Eerste Kamer der Staten-Generaal

1

Vergaderjaar 2015–2016

34 264 Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst

B

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP[1]

Vastgesteld 17 november 2015

1. Algemeen

De leden van de **VVD**-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel en hebben nog enkele aanvullende vragen.

De leden van de **CDA**-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel van wet tot wijziging van de Mediawet 2008 (Kamerstukken 34 264). Zoals eerder is benadrukt, hechten deze leden grote waarde aan een herkenbaar, transparant en pluriform omroepbestel, met mogelijkheden voor zowel publieke als commerciële omroepen. De publieke omroep heeft publieke middelen als belangrijkste financieringsbron en moet in volstrekte onafhankelijkheid van de financier(s) breed kunnen programmeren en functioneren. Dit laatste geldt in de ogen van de leden van de CDA-fractie zowel voor de landelijke als regionale publieke omroep en wordt terecht wettelijk geborgd. Kortom, de leden van deze fractie hechten eraan om nogmaals te benadrukken dat de publieke omroep van en voor iedereen is.

Eén van de belangrijkste kenmerken van het Nederlandse publieke omroepbestel is dat de basis wordt gevormd door omroepverenigingen, die samen zo'n 3,5 miljoen leden tellen. De leden van de CDA-fractie stellen vast dat de ledenorganisaties zelf verantwoordelijkheid moeten en willen dragen voor het eigen programma-aanbod en het aanbod van de publieke omroep als geheel. Deelt de regering de opvatting van de leden van de CDA-fractie dat dit de kern is van het Nederlandse publieke bestel en dat hierdoor begrippen als een divers en pluriform programma-aanbod gestalte krijgen? De onafhankelijkheid wordt in de ogen van deze leden

[1] Samenstelling:
Nagel (50PLUS), vac. (VVD), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), De Vries-Leggedoor (CDA) (*voorzitter*), Beuving (PvdA), Ganzevoort (GL), Martens (CDA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Bruijn (VVD), Gerkens (SP), Kops (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Bikker (CU), Van Hattem (PVV), Köhler (SP), Krikke (VVD), Nooren (PvdA), Pijlman (D66), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Schnabel (D66) *(vice-voorzitter)*

kst-34264-B
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

geborgd in de Nederlandse Grondwet en het EVRM. De voorliggende wijziging van de Mediawet mag daar geen afbreuk aan doen. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of de regering deze opvatting deelt. Deze leden hebben, alvorens te komen tot een definitieve afweging over het voorstel van wet, nog een aantal specifieke vragen, die onder meer de rechtmatigheid van het voorstel raken.

De leden van de fractie van **D66** hebben met belangstelling kennisgenomen van de voorgestelde wijziging van de Mediawet 2008. De voorgestelde wijziging geeft deze leden aanleiding tot het stellen van een aantal vragen.

De leden van de fractie van de **SP** hebben met zorg kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij willen de regering vragen stellen.

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met belangstelling kennisgenomen van wetsvoorstel 34 264, Wet Toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst. Graag maken zij gebruik van de gelegenheid de regering hierover enkele vragen te stellen.

De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben met belangstelling kennisgenomen van de nieuwe Mediawet. Deze leden staan in beginsel positief tegenover vernieuwing van het mediabestel. Belangrijke uitgangspunten voor hen zijn dat de publieke omroep de mogelijkheid krijgt zijn publieke taak op een eigentijdse en brede manier in te vullen, waarbij informatie, cultuur en educatie voorop staan. Waarden als openbaarheid, toegankelijkheid, veelzijdigheid en verbondenheid staan daarbij voorop. De informatievoorziening van de publieke omroep, zowel nationaal, regionaal als lokaal, is een belangrijke pijler onder onze democratie. Die rol kan de publieke omroep alleen spelen als hij in verbondenheid met de samenleving en tegelijkertijd in onafhankelijkheid zijn inhoudelijke keuzen kan maken. De onafhankelijkheid van de publieke media, met name in de informatievoorziening, is niet vrijblijvend maar vindt haar grondslag in artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 van de Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens. Dat leidt bij de leden van de fractie van GroenLinks tot een aantal vragen.

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorstel van wet tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst. Deze leden hebben vragen bij het waarborgen van de onafhankelijkheid van de publieke media, de visie op en de gevolgen voor de omroepverenigingen, de wens tot het vergroten van publieksbetrokkenheid, de pluriformiteit binnen het nieuwe stelsel en de keuzes voor het wel of niet wettelijk verankeren van belangrijke aspecten in dit voorstel.

De leden van de fractie van de **PvdD** hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel Toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst. Deze leden willen de regering enkele vragen stellen.

De leden van de fractie van de **SGP** hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel 34 264 dat tot doel heeft het publieke mediabestel toekomstbestendig te maken. Enkele algemene vragen van de leden van de fractie van de SGP richten zich met name op enkele hoofdlijnen, zoals de taak/positie van de overheid, de publieke taak, de omroepen, en de regierol van de NPO.

De leden van de **50PLUS**-fractie hebben van het wetsvoorstel kennisgenomen. Deze leden hebben nog enkele vragen.

Het lid van de fractie van de **OSF** heeft kennisgenomen van het wetsvoorstel Wijziging Mediawet. Hij heeft begrip voor de wens om het nationale publieke programma-aanbod duidelijk te onderscheiden van het commercieel gestuurde aanbod en dat als een samenhangend geheel te laten aanbieden via de daarvoor beschikbare uitzendkanalen, maar hij heeft daarbij nog wel een aantal vragen. Hij heeft eveneens vragen bij de door het wetsvoorstel in gang te zetten centralisatie van de regionale omroepen.

2. Naar een toekomstbestendige publieke omroep

Op 10 juli 2015 heeft de Afdeling advisering van de Raad van State voorgesteld om «het voorstel van wet niet te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal dan nadat met het vorenstaande rekening zal zijn gehouden». Kan de regering de leden van de **CDA**-fractie aangeven waarom zij dit advies nagenoeg volledig naast zich heeft neergelegd? De Raad van State heeft ook reeds zijn zorg geuit over de wenselijkheid van het moment van invoer van de voorgestelde wijzigingen daar de Eerste Kamer op 5 november 2013 reeds heeft ingestemd met de publiekrechtelijke aanpassing van het omroepstelsel per 1 januari 2016. Wetsvoorstel 34 264 komt daar nu aanvullend bovenop. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of het wenselijk is om, nog voordat de fusie van de omroepverenigingen feitelijk ingaat, een wijziging van inrichting en structuur door te voeren. Graag horen deze leden een nadere toelichting op nut en noodzaak, alsmede de risico’s die hierdoor worden gesignaleerd.

Blijkens de memorie van toelichting van de regering is zij niet ingegaan op de vraag of het wetsvoorstel (on)verenigbaar is met artikel 7 Grondwet en artikel 10 EVRM. Waarom is zij, zo vragen de leden van de CDA-fractie, hier niet op ingegaan? Graag horen deze leden alsnog een toelichting. Tevens vragen deze leden in het licht van de behandeling van het voorliggende wetsvoorstel een reactie op de aan de Eerste Kamer verstuurde brief van Omroepverenging MAX en haar adviseur Stibbe. Wellicht ten overvloede is deze brief als bijlage bijgevoegd.

Voorts vragen deze leden of de regering kan garanderen dat artikel 2.88 Mediawet zal prevaleren boven de bedoelde afspraken tussen de raad van bestuur van de NPO en buitenproducenten, c.q. dat deze afspraken geen bindende werking hebben. Is de regering van mening dat het onwenselijk is dat een wetsvoorstel onder tijdsdruk het parlement passeert, terwijl er wordt verwezen naar afspraken over media-aanbod, genres etc. in het concessiebeleidsplan (CBP) dat nog niet is vastgesteld en waarvan de Staatssecretaris aangeeft er op onderdelen niet mee in te zullen stemmen?

Welk probleem lost deze wet op, zo vragen de leden van de fractie van de **SP**. Kan de regering aangeven waarom deze wet met zoveel druk door beide Kamers behandeld dient te worden? Een dergelijke haast zou gerechtvaardigd dienen te worden, maar deze leden merken op dat het spoedeisend belang niet duidelijk is gemaakt. Kan de regering aangeven hoe de publieke omroep op deze wijze «toekomstproof» is gemaakt? De komst van het kijken on demand neemt een dusdanige vlucht dat een visie hierop dringend nodig is. Wat is de visie van de regering op de toekomst van de publieke omroep? Speelt deze straks ook een rol op internet?

Deze wetswijziging komt snel na een tumultueuze bezuinigingsronde, waarbij het aantal omroepen drastisch verminderd is. In korte tijd hebben omroepen moeten fuseren en opnieuw hun identiteit moeten vormgeven.

Deze reorganisatie heeft nog pas kort haar beslag gekregen. Het stof is nog niet neergedaald, zo menen de leden van de SP-fractie. Wat heeft de regering ertoe bewogen nu al met de wijziging van de Mediawet te komen? Kan de regering aangeven wat er zo prangend is dat, nog voordat de effecten van de vorige ingrepen duidelijk zijn geworden, dit wetsvoorstel nog vóór 1 januari door de Eerste Kamer wordt behandeld?

De leden van de fractie van de SP zouden graag willen weten wat de effecten zijn van de vorige wetswijziging. Zijn de gestelde doelen behaald? Zijn er nog doelen die behaald dienen te worden? Zo ja, welke? Kan de regering aangeven wat de beoogde resultaten zijn geworden? Bij de behandeling van de vorige wijziging in 2013 heeft deze Kamer de regering om een visie op het omroepbestel gevraagd. Het fuseren van 21 omroepen naar 8 omroepen was voor sommigen onder de leden van de Eerste Kamer een te grote stap, voor anderen ging het niet ver genoeg. Deze Kamer heeft toen uitgebreid gedebatteerd over de vraag welk model nu wenselijk was. De regering gaf toen aan de pluriformiteit belangrijk te vinden, zij het dat over wat precies pluriformiteit is ook een verschil van inzicht bestond.
Wat is nu precies het einddoel van deze regering, zo vragen de leden van de fractie van de SP. Is dit een staatsomroep of een pluriforme omroep? Zou de regering kunnen toelichten welke keuze het kabinet hier maakt en waarom?

Is de regering bekend met de visie van het door Omroep MAX gevraagde advies van Advocatenkantoor Stibbe? Hierin wordt onder andere gesteld dat de wet strijdig is met artikel 10 van het EVRM. Wat is de visie van de regering op deze stelling?

De leden van de **PvdA**-fractie lezen dat het voorliggende wetsvoorstel tot doel heeft om het publieke mediabestel toekomstbestendig te maken. De voorgestelde maatregelen zouden leiden tot scherpere keuzes, sterkere creatieve competitie en meer gezamenlijkheid in het uitvoeren van de publieke taak. Graag ontvangen deze leden een heldere uiteenzetting van de regering met betrekking tot de problemen die het wetsvoorstel beoogt op te lossen en de verbeteringen die het tot gevolg heeft. Voorts vernemen de leden van de PvdA-fractie graag van de regering hoe de voorgestelde maatregelen aansluiten op veranderingen in het gedrag van de gebruiker en in de technologie. Hoe ziet de regering de toekomst van de media en hoe verhoudt het voorliggende wetsvoorstel zich daartoe?

Per 2016 wordt het aantal omroepen teruggebracht van 21 naar 8. Voorts is een aanvullende bezuiniging doorgevoerd van 50 miljoen euro bovenop een bezuiniging van 200 miljoen euro en is het budget van regionale omroepen overgeheveld naar het Rijk. Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie van de regering waarom deze er niet voor gekozen heeft om de resultaten van deze wijzigingen af te wachten alvorens een volgende wijziging als in het voorliggende wetsvoorstel voor te stellen.

In zijn advies over het voorliggende wetsvoorstel uit mr. J.R. van Angeren van Stibbe puntsgewijze twijfels over de verhouding van het voorliggende wetsvoorstel tot artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Graag ontvangen de leden van de PvdA-fractie een uitvoerige reactie van de regering op de individuele punten die in dit advies worden aangedragen.

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** merken op dat deze wijziging van de Mediawet nauw luistert omdat ze niet tot gevolg mag hebben dat een ongerechtvaardigde inbreuk op artikel 7 Grondwet of artikel 10 EVRM wordt gemaakt. Zo stelt artikel 7 Grondwet in het tweede

lid duidelijk dat er geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio of televisie-uitzending is. De leden van de fractie van de ChristenUnie zien graag nader toegelicht hoe de regering dit grondrecht borgt. Zij vragen op welke momenten de NPO zich voorafgaand met de inhoud van het media-aanbod kan bemoeien. Zij hebben gelezen dat de mogelijkheid van genrecoördinatoren in de wet wordt geboden en vragen hoe de opmerking van de Raad van State om te komen tot «een nadere regeling zodat voorafgaand toezicht wordt uitgesloten», door de regering is gewogen en of nu alles in het werk is gesteld om de schijn of feitelijkheid van voorafgaand toezicht te voorkomen. Zij vragen dit te onderbouwen.

De leden van de **PvdD**-fractie vragen de regering duidelijker dan nu het geval is nut en noodzaak van deze wetswijziging uiteen te zetten. Het is voor deze leden niet duidelijk geworden welke problemen ten grondslag liggen aan de wetswijziging en hoe de nu voorliggende wijzigingen bijdragen aan verbetering van de structuur, werkzaamheid, veerkracht en houdbaarheid van het publieke omroepbestel.

De leden van de fractie van de **SGP** stellen vragen over de verhouding tussen de overheid, de NPO en de omroepen. Aan de leden van de Eerste Kamer zijn diverse stukken aangeboden, waaruit blijkt dat er bij omroepen (met name Omroep MAX) zwaarwegende juridische bezwaren leven, zelfs aangeduid met de term «rechtsstatelijke bezwaren». Men duidt dan met name op de strijdigheid met artikel 7 van de Grondwet. Dit klemt te meer, daar de Eerste Kamer constitutionele toetsing tot taak heeft. Vandaar de volgende vraag naar aanleiding van artikel 7, lid 2, van de Grondwet, dat als volgt luidt: «De wet stelt regels omtrent radio en televisie. Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio of televisieuitzending.» Vindt de regering dat er grond is voor de genoemde bezwaren, dan wel dat er grond zou kunnen bestaan voor het opperen van dergelijke bezwaren? Kan de regering deze bezwaren weerleggen? Ziet de regering in het voorliggende wetsvoorstel onderdelen die strijdig kunnen zijn, of zouden kunnen worden, door beleid van de NPO, dan wel door de positie van de overheid ten opzichte van de NPO?

3. Naar een onderscheidende publieke omroep

In het voorliggende wetsvoorstel wordt de publieke mediaopdracht vernieuwd, zo lezen de leden van de **VVD**-fractie. Er worden scherpere keuzes gemaakt. De opdracht wordt: het verzorgen van media-aanbod op het terrein van informatie, cultuur en educatie. Programma's met amusement als doel op zich zijn geen kerntaak van de publieke omroep. Daarom wordt het woord verstrooiing uit het eerste lid van de publieke mediaopdracht geschrapt. Vermaak vervalt als specifiek doel op zich. Toch stelt de regering dat vermaak wel geoorloofd is als het ten dienste staat van een publieke functie en het dus als middel bijdraagt om een bepaald educatief, informatief of cultureel doel te bereiken of om een breed en divers publiek te trekken en te binden, zodat deze doelen onder de aandacht worden gebracht.

De leden van de VVD-fractie willen graag een nadere toelichting op deze uitgangspunten. Zij stellen vast dat de regering aan de ene kant stelt dat verstrooiing geen opdracht van de publieke omroep is, maar aan de andere kant staat de regering amusement wel toe als het bijdraagt aan de geformuleerde doelen voor de publieke omroep. De leden van de VVD-fractie willen graag een toelichting op dit standpunt van de regering. Daarnaast willen deze leden graag de verwachting van de regering horen hoe deze twee bijna tegenover elkaar staande stellingnames in de praktijk hun beslag zullen krijgen. Ook vragen deze leden de regering hoe het

standpunt over amusement binnen de publieke omroep van de regering in de praktijk gehandhaafd gaat worden.

Een andere vraag die de leden van de VVD-fractie bezighoudt, is of de regering verwacht dat met het teruglopen van het aantal amusementsprogramma's dat uitgezonden wordt op de publieke omroep ook het aantal kijkers zal teruglopen en daarmee ook de opbrengsten die verwezenlijkt kunnen worden uit reclame. Verwacht de regering dat daardoor de publieke omroep meer publieke financiering nodig zal hebben?

De leden van de **CDA**-fractie hechten eraan om nogmaals te benadrukken dat de publieke omroep breed en «voor iedereen» moet programmeren. Is de regering op de hoogte van het feit dat veel mensen kijken en luisteren naar amusementsprogramma's van de publieke omroep? De wetswijziging beoogt juist de verbreding van het publieksbereik. Kan deze leden worden verzekerd dat de wetswijziging niet zal leiden tot wijziging van het beleid ten aanzien van amusement en dat de omroepen ruimte houden om eigen afwegingen en keuzes te maken?

In het debat in de Tweede Kamer heeft de Staatssecretaris gezegd dat tot nog toe niemand hem de toegevoegde waarde van (sommige) amusementsprogramma's duidelijk heeft kunnen maken. Gaat de politiek, zo vragen de leden van de **SP**-fractie, nu in de toekomst beslissen wat de toegevoegde waarde is? Zo nee, waarom staat de NPO dan zo onder de directe invloed van de regering?

Bij de leden van de **SGP** leven grote twijfels over de inzet van «amusement», als middel om de publieke opdracht te bereiken. Kan de regering aangeven welke kerntaken zij voor de publieke omroep ziet, en hoe deze zijn te bereiken door amusementsprogramma's? Ziet de regering het risico dat het bieden van amusement een gemakkelijk in te zetten argument is om zogenaamd de publieke opdracht te vervullen? Kan de regering zich voorstellen dat de publieke opdracht tot educatie en informatie te veel ondergeschikt wordt gemaakt aan amusement (dat veelal gericht is op kijkcijfers), omdat het risico bestaat dat omroepen worden afgerekend, juist op kijkcijfers? En hoe kan het risico van te grote nadruk op kijkcijfers voorkomen worden?

De nieuwe wet blijft ruimte bieden voor amusementsprogramma's. Niet als kerntaak, maar wel om lastig bereikbare groepen op een aantrekkelijke manier kennis te laten maken met programma's van kennis en informatie. Begrijpen de leden van de fractie van **50PLUS** het goed dat het de publieke omroep vrij blijft staan de zogenaamde sandwichformule te hanteren?

De doelstelling van de publieke omroep moet, vrij vertaald, zijn juist die programma's te doen die de commerciële omroep niet doet. Is dit niet een volgzame in plaats van een initiatiefrijke aanpak? Wat te doen als de commerciële omroep meent zijn takenpakket te moeten wijzigen? Wat vindt de regering van de liberale 50PLUS-opvatting dat de politiek zich vooraf in het geheel niet met de programmering moet bemoeien?

Is de regering van mening dat het karakter van de uitzendingen zal wijzigen door de duidelijke vastlegging dat het publieke aanbod gericht moet zijn op informatie, cultuur en educatie, met andere woorden vindt de regering dat nu nog sprake is van een teveel aan op verstrooiing gerichte programma's? Het lid van de **OSF**-fractie krijgt graag een nadere toelichting.

4. Meer openheid, pluriformiteit en creatieve competitie

De rol van de NPO gaat in het voorliggende wetsvoorstel van een coördinerende rol naar een regierol, zo stellen de leden van de **VVD**-fractie vast. De NPO krijgt de taak om de gemeenschappelijke strategie van de publieke omroep te bepalen, en de bevoegdheden om te realiseren dat deze wordt uitgevoerd. De NPO bepaalt hoe het concessie-beleidsplan en de jaarlijkse begrotingen eruit zien, en bepaalt daarmee op hoofdlijnen de manier waarop de publieke mediaopdracht over de volle breedte wordt ingevuld. De omroepen dienen beleidsplannen in en relateren die aan de doelen van de publieke omroep als geheel en niet langer alleen aan de missie en de identiteit van de eigen omroeporganisatie, zij krijgen een budgetgarantie van 50% van het budget voor de publieke omroep. Voor de andere 50% van het budget kan de NPO externe partijen en programmamakers uitnodigen media-aanbod te verzorgen. Ook kunnen externe partijen en programmamakers met voorstellen op de NPO afstappen. De NPO kan met de externe partij afspraken maken over format, budget, rechten en voorlopige inhoudelijke kaders. De NPO legt deze voorstellen vervolgens neer bij een omroep voor coproductie. Dit is een volwaardige coproductierol en de omroepen nemen inhoudelijke verantwoordelijkheid voor deze producties. De omroep sluit ook het contract met de externe partij. Het produceren en coproduceren blijft dus een taak van de omroepen. Deze verantwoordelijkheid moeten zij echter uitoefenen binnen de kaders die de NPO vanuit het gemeenschappelijk belang gesteld heeft. Verder verdwijnen de zend- en plaatsingsgaranties voor de omroepen waardoor de programmering flexibeler wordt.

De leden van de VVD-fractie hebben hierover een aantal vragen. Het voorliggende wetsvoorstel geeft de NPO een regierol in de publieke omroep, maar houdt tegelijkertijd ook een relevante rol in stand voor de omroepen. Op de snijvlakken van beide kan veel discussie ontstaan. Heeft de regering overwogen om deze rolverdeling veel scherper te maken, bijvoorbeeld om het maken en uitzenden van programma's uitsluitend bij één organisatie neer te leggen, het zogenaamde BBC-model? Of om juist de omroepverenigingen alle redactionele vrijheid te geven voor het maken en uitzenden van programma's?

In het voorliggende wetsontwerp krijgt de NPO de verantwoordelijkheid voor het programmeren en de omroepverenigingen voor het produceren en daarmee voor de vorm en inhoud van het media-aanbod. Tegelijkertijd wordt het artikel in de wet over de zenderredacties gewijzigd. Het wordt niet langer gewenst dat redacties slechts aan één programmakanaal zijn gekoppeld. De NPO krijgt zo de ruimte om redacties op een andere manier te organiseren, desgewenst over de aanbodkanalen heen per genre, thema of doelgroep. Waarom kiest de regering ervoor om wel het artikel over de zenderredacties uit de wet te halen en daar geen nieuwe wettelijke voorschriften voor in de plaats te stellen? Immers de nieuwe invulling van redacties wordt geheel aan een nog op te stellen nieuwe regeling door de NPO overgelaten. De leden van de VVD-fractie vragen de regering waarom zij niet voor meer kaderstelling kiest.

Een van de voorstellen die de regering doet in de memorie van toelichting is dat er door de NPO genrecoördinatoren aangesteld kunnen worden. Zij kunnen zorgen voor het uitvoeren van de publieke taak in een bepaald genre vanuit een duidelijke visie op inhoud. Zij zorgen ervoor dat het beste programma, op de beste tijd, op het beste platform wordt aangeboden. De genrecoördinatoren houden redactioneel overzicht. De regering kiest ervoor om deze genrecoördinatoren wel expliciet te beschrijven met taken en bevoegdheden in de memorie van toelichting, maar deze

genrecoördinatoren vervolgens niet in de wet te regelen. De leden van de VVD-fractie vragen de regering waarom niet.

De Raad van State heeft zorgen geuit over de pluriformiteit, zo constateren de leden van de **CDA**-fractie. Deze zou in sterke mate afhankelijk zijn van het concessiebeleidsplan. De regering heeft daaropvolgend gezorgd dat artikel 2.21, lid 2, Mediawet 2008 wordt aangepast zodat het Commissariaat voor de Media en de Raad voor Cultuur betrokken worden in de advisering op dit vlak in het concessiebeleidsplan. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of zij middelen hebben om dit advies dwingend te maken, en zo ja, welke. Ook stellen deze leden de vraag of de regering dit advies of deze adviezen naast zich neer kan leggen. In dat verband zijn de leden van de CDA-fractie benieuwd wat er in het verleden met adviezen van onder meer de Raad voor Cultuur is gedaan.

Van groot belang achten de leden van de CDA-fractie het antwoord op de vraag hoe de regering de omroepverenigingen betrekt bij de nadere invulling van het verbeteren van de publieksbetrokkenheid. En op welke manier gaat in de ogen van de regering de NPO gebruikmaken van de bestaande netwerken van de omroepverenigingen? De regering stelt dat omroepen zich te veel op eigen leden richten, waardoor 13,5 miljoen Nederlanders niet zijn vertegenwoordigd. Dit in weerwil van de wettelijke taak voor omroepen zich te richten op een algemeen publiek. Op grond van welke feiten komt de regering tot deze waarneming? Verder vragen de leden van de CDA-fractie waarom de regering de grootte van een omroeporganisatie en de daaraan gekoppelde zendtijd en financiering substantieel heeft verminderd. Ook vragen deze leden welke consequenties de regering aan de opvatting verbindt dat 3,5 miljoen leden kennelijk onvoldoende zijn om van een representatie van de bevolking van Nederland te kunnen spreken. Zou het, gelet op de opvattingen van de regering, niet wenselijk zijn dat de omroeporganisaties gestimuleerd worden leden te werven? De regering stelt zich op het standpunt dat de raad van bestuur van de NPO beter dan de omroepen in staat is om die 13,5 miljoen burgers te vertegenwoordigen. Op grond van welke feiten komt de regering tot deze stellingname?

Bij de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer is, zo lezen de leden van de **D66**-fractie, door de regering gewezen op het beperkte draagvlak voor de huidige omroepverenigingen: ruim 3,5 miljoen leden op ruim 17 miljoen Nederlanders.[2] Afgezien van het feit dat de grens van 17 miljoen Nederlanders nog gepasseerd moet worden, moet hier toch de vraag gesteld worden of het wel terecht is het lidmaatschap van een omroepvereniging zo persoonlijk op te vatten. Is het bekend in hoeveel huishoudens de gezinsleden individueel lid van een omroepvereniging zijn? Is het niet veeleer reëel ervan uit te gaan dat in ongeveer 40% van alle huishoudens sprake is van een lidmaatschap van een omroepvereniging? Kan er dan nog wel van een beperkt draagvlak gesproken worden? Ter vergelijking: als grootste vereniging van Nederland telt de ANWB ongeveer 4,1 miljoen leden, de helft van het aantal autobezitters in Nederland.

De introductie van de functie van genrecoördinator roept bij de leden van de D66-fractie de vraag op hoe deze functie zich verhoudt tot die van zendercoördinator en wie van beide eindverantwoordelijk is. In het kader van de bijzondere positie van het genre amusement in de wijziging van de Mediawet 2008 roept dit ook de vraag op of er voor dit genre door de regering aan een eigen coördinator gedacht wordt. De wijziging van de Mediawet 2008 voorziet niet meer in een profilering van een net, een

---

[2] Kamerstukken II 2015/16, 34 264, nr. 7, p. 9.

zender of een specifieke omroep. Geeft dat de zender- en genrecoördinatoren de ruimte om tot een persoonlijke inkleuring van zender en genre te komen? Welke mogelijkheden hebben de omroepverenigingen om, als zij het niet eens zijn met de keuze van de zender-of genrecoördinator, daartegen in beroep te gaan? Bij wie of welke instantie zouden ze dat dan moeten doen?

De Raad van State heeft een aantal forse kritiekpunten geuit, die de regering geheel naast zich neer heeft gelegd, zo constateren de leden van de **SP**-fractie. De Raad van State stelt dat de invloed en beslissingsmacht van de NPO dermate groot worden, dat juist de pluriformiteit in het geding komt. De leden van de fractie van de SP zien een dergelijke invloed al bij de zendercoördinatoren, die meer oog voor kijk- en luistercijfers hebben dan voor de pluriformiteit. De aan het woord zijnde leden merken op dat de regering hier kennelijk oog voor heeft gehad en dat heeft opgelost door de overheid een verregaande invloed te geven bij de rol en samenstelling van de NPO. Kan de regering uitleggen waarom zij van mening is dat de overheid deze rol dient hebben? De regering stelt in het wetsvoorstel voor dat de Raad voor Cultuur evenals het Commissariaat voor de Media een adviserende rol heeft, waardoor de pluriformiteit beschermd zal zijn. Denkt de regering dat dit voldoende is? Het advies van de Raad van State bij dit wetsvoorstel wordt, in de ogen van de leden van de fractie van de SP, met veel gemak naast zich neergelegd. Kan de regering aangeven waarom zij denkt dat een adviserende rol voldoende waarborgen geeft?

Waarom heeft de regering ervoor gekozen de plaatsings- en tijdgaranties te laten vervallen? Hiermee krijgen de omroepen geen invloed meer op de spreiding van programma's en neemt de kans toe dat de omroepen een commerciële programmering gaan volgen, zo menen de leden van de SP-fractie. Hoe rijmt de regering dit met haar publieke uitspraken waarin zij zegt dat commerciële programmering niet thuishoort bij de publieke omroep?

De leden van de fractie van de SP zijn met name verbaasd over de rol van de NPO en de nieuw aan te stellen genrecoördinatoren. Zij zullen vooraf moeten toetsen welke publieke waarde een uitzending zal hebben. Wanneer dat niet voldoende is, kan een programma geweigerd worden. Op welke wijze deze genrecoördinatoren gaan toetsen en langs welke leidraad, is niet opgenomen in het wetsvoorstel. Graag ontvangen de leden van de SP-fractie een reactie van de regering.

Wat zijn de kaders voor de buitenproducenten? De regering heeft het over creatieve concurrentie. Kan dit ook op prijs plaatsvinden? Er is toch al ruimte voor buitenproducenten? Waarom nog meer? Graag krijgen de leden van de SP-fractie een nadere toelichting.

De Mediawet is niet helemaal helder op het punt van de mogelijkheid van voorafgaand toezicht op de inhoud van het media-aanbod en daarmee op de redactionele vrijheid van publieke media-instellingen. Het gaat daarbij onder meer om de positie van de genre-coördinatoren bij de NPO, waarvoor de nieuwe wet de ruimte biedt. De Raad van State heeft in zijn advies gevraagd om «een nadere regeling zodat voorafgaand toezicht wordt uitgesloten». De leden van de fractie van **GroenLinks** delen de zorg van de Raad van State. Hoe gaat de regering deze nadere regeling vormgeven?

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** ondersteunen het streven van de regering naar een pluriform omroepbestel waarin de verschillende culturele en maatschappelijke stromingen zich in kunnen herkennen. Zij

vragen welk perspectief de regering wenselijk vindt voor de omroepverenigingen en welke verwachtingen er zijn voor de komende decennia. Zij wijzen op de wortels van het huidige omroepbestel en de meerwaarde van de omroepverenigingen. Zij vragen de regering of zij deze meerwaarde deelt of dat zij uiteindelijk liever overstapt naar een geheel ander model zoals de BBC in het Verenigd Koninkrijk.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vinden de veelkleurigheid en de zelfstandigheid van de omroepverenigingen juist een van de verworvenheden van het Nederlandse model. Gezien de nadruk op pluriformiteit en betrokkenheid van burgers vragen deze leden hoe dit bij de totstandkoming van het wetsvoorstel betrokken is en waarom niet is gekozen voor een consultatieronde. De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben gelezen dat ook de NPO zal streven naar meer publieksbetrokkenheid. Zij vragen hoe de betrokkenheid van leden van omroepverenigingen gewogen wordt. Is het bijvoorbeeld denkbaar dat leden van omroepverenigingen automatisch ook toegang hebben tot betaalde streams of andere diensten van de NPO? Hoe oordeelt de regering over het aantal leden van de verschillende omroepverenigingen in vergelijking met andere vormen van media (kranten, tijdschriften) of publieke verenigingen? Deze leden wensen eveneens dat de publieke omroep van alle Nederlanders is en zien de kloof met het aantal leden van de omroepverenigingen. Tegelijk vragen zij de regering of dit niet een bredere trend is en waarom het huidige voorstel het beste antwoord is om de betrokkenheid van burgers te vergroten en zodoende te komen tot een meer pluriforme omroep.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de regering welke invloed de leden van omroepverenigingen uiteindelijk hebben op de pluriformiteit van het stelsel nu de NPO de keuzes maakt welk programma wordt uitgezonden. Betekent het wegvallen van een zendgarantie niet uiteindelijk dat een omroepvereniging lastiger zal toekomen aan programma's die eigenheid en karakter tot uitdrukking brengen? Hoe evalueert de regering deze effecten?

In de huidige Mediawet hebben omroeporganisaties garanties voor het aantal uren dat ze mogen uitzenden op radio en televisie en garanties voor de evenwichtige plaatsing van dit aanbod over de dag en de zenders. In het voorliggende wetsvoorstel worden deze garanties geschrapt, zo stellen de leden van de **50PLUS**-fractie vast. Omroeporganisaties zijn ledenorganisaties. De leden worden verondersteld invloed op de programmering van hun omroep te hebben. Is het juist dat door de voorgestelde wijzigingen de leden minder invloed krijgen? Indien dit juist is, wordt het dan niet onaantrekkelijker om lid van een omroeporganisatie te zijn of te worden? Als dit leidt tot minder leden, welke consequenties kan dit dan hebben voor het bestel?

Volgens het wetsvoorstel zullen de uit te zenden programma's getoetst moeten worden aan het concessiebeleidsplan dat door de NPO wordt vastgesteld, zo leest het lid van de **OSF**-fractie. Vindt daarbij toetsing plaats op basis van genre-beoordeling voordat een programma geproduceerd wordt of kan de NPO ook beoordelen op kwaliteit en strekking (inhoud) voor of ook nadat productie heeft plaats gevonden? Welke rechtsmiddelen staan omroeporganisaties ter beschikking om bezwaar te maken tegen beslissingen van de NPO met betrekking tot wel of niet uitzenden van te produceren of al geproduceerde programma's?

De omroepverenigingen en de NOS en NTR fungeren als dienst van algemeen economisch belang (DAEB) en krijgen als zodanig een budget toegewezen van door de overheid beschikbaar gestelde middelen. De

helft van deze middelen wordt echter door de NPO toegevoegd aan het programmaversterkingsbudget en verdeeld op basis van opdrachten. Betekent dit dat (meer dan) de helft van het totale budget ten goede kan komen aan externe (niet-omroepvereniging) organisaties? En betekent dit dat de invloed van de NPO niet alleen op de programmering van onderwerpen, maar ook op de precieze inhouden van (meer dan) 50% van de programma's zeer groot kan worden?

5. Meer gemeenschappelijkheid en herkenbaarheid

De leden van de fractie van het **CDA** vragen hoe de in de Tweede Kamer aangenomen motie-Verhoeven en Mohandis[3] zich verhoudt tot het onveranderde artikel 2.172 Mediawet? Is hier geen sprake van tegenstrijdigheid? Voldoet, zo vragen deze leden, dit artikel wel aan de in de Grondwet gegarandeerde onafhankelijkheid van de media ten opzichte van de overheid?

Kan de regering toezeggen dat de inhoud en de vorm van programma's niet voorafgaand aan de uitzending (door de omroepverenigingen) zullen worden getoetst door de raad van bestuur van de NPO? Is de regering met deze leden van mening dat, behalve invloed en sturing op de inhoud van programma's, de NPO evenmin kan ingrijpen in andere programmagerelateerde zaken, zoals het aanwijzen of afwijzen van presentatoren? Is dit in het verleden het geval geweest en zo ja, welke gevallen betreft dit? Is de regering met de leden van de CDA-fractie van mening dat als de raad van bestuur van de NPO geformaliseerde zeggenschap krijgt over de inhoud van het programma-aanbod (via «sturing», «toetsingskader» en «afspraken met externe producenten») het vraagstuk ontstaat hoe de onafhankelijkheid van dit aanbod jegens de overheid kan worden gewaarborgd?

De leden van de CDA-fractie maken zich in algemene zin zorgen over een verdere uitholling van het publieke bestel in Nederland. Kan de regering in dit verband de zorg over de toenemende bestuurlijke invloed die zij zich toe-eigent, wegnemen? Graag horen de leden van deze fractie op welke wijze benoemingen tot stand komen die het publieke bestel direct en indirect raken. Deze leden denken bij deze vraag in het bijzonder aan de benoeming van bestuurders van de NPO, de wijze van selectie en benoeming van de leden van de raad van toezicht van de NPO, de benoeming van de leden van het Commissariaat voor de Media, de benoeming van de leden van de Raad voor Cultuur, de benoeming van leden van de raad van toezicht van de NOS, de benoeming van leden van de raad van toezicht van de NTR en de benoeming van de vijf leden van het bestuur van de STER. Kan de leden van de fractie van het CDA worden verduidelijkt wat de rol is van de Staatssecretaris bij bovenstaande benoemingen? Acht de regering deze cumulatie van overheidsinvloed wenselijk? Ook horen deze leden graag of de regering bereid is op korte termijn haar invloed terug te dringen en bij de benoemingen meer invloed toe te kennen aan bijvoorbeeld het College van Omroepen.

Al door de Raad van State is erop gewezen dat de wijziging leidt tot een situatie waarin de Minister alle leden van de raad van toezicht van de NPO benoemt, terwijl ook de benoeming door de raad van toezicht van de leden van de raad van bestuur van de NPO de instemming van de Minister behoeft. Mede gezien de fundamentele uitbreiding van de taken van de raad van bestuur, die de raad van bestuur van de NPO tot het sturingsorgaan van de publieke mediaopdracht maakt, en gezien het feit dat de benoeming van de leden van het Commissariaat voor de Media als

---

[3] Kamerstukken II 2015/16, 34 264, nr. 26.

toezichtsorgaan ook op voordracht van de Minister c.q. de Staatssecretaris geschiedt, rijst bij de leden van de **D66**-fractie de vraag of de onafhankelijkheid in de uitvoering van de publieke mediaopdracht nog wel voldoende gegarandeerd kan worden. Kan de regering aangeven waarom in ieder geval de benoeming van de leden van de raad van bestuur van de NPO niet tot de uitsluitende bevoegdheid van de raad van toezicht kan behoren?

Bij de benoeming van de leden van de raad van toezicht van de NPO is sprake van de instelling van een «onafhankelijke benoemingsadviescommissie». Wie benoemt de leden van de commissie? Is het de benoemingsadviescommissie die op zoek gaat naar geschikte kandidaten voor de raad van toezicht en die vervolgens voordraagt voor benoeming of geeft de commissie alleen advies over de door Minister c.q. de Staatssecretaris voorgestelde nieuwe leden van de raad van toezicht? Hoe openbaar is de procedure die de benoemingsadviescommissie volgt?

De regering zegt dat de NPO het inhoudelijke doel van een programma moet bepalen. Wanneer dat voldoende is mag het programma door. Soms zijn vorm en inhoud niet van elkaar te onderscheiden, zo menen de leden van de fractie van de **SP**. Zij verwijzen hierbij naar bijvoorbeeld «De Grote Donorshow», die veel ophef veroorzaakte. Hoe gaat de regering garanderen dat controversiële programma's doorgang blijven vinden? Is de regering het met de aan het woord zijnde leden eens dat de publieke omroep zo steeds meer een staatstelevisie wordt? Of is dit het doel van de wetswijziging?

Op welke wijze wordt het publiek nog betrokken bij de invulling van de programmering van de publieke omroep, nu de NPO zoveel macht krijgt? Het beleidsconcessieplan maakt onderdeel uit van deze wet. Het is nog onduidelijk hoe dit eruit gaat zien. Waarom wacht de regering niet met deze wet totdat het plan af is, zodat de leden van de Eerste Kamer een duidelijk beeld hebben over de invulling van deze wet?

Waarom kiest de regering ervoor om zo'n sterke invloed te houden op samenstelling van de raad van toezicht en van het bestuur? De leden van de SP-fractie krijgen graag een nadere toelichting.

De leden van de **PvdA**-fractie constateren dat het wetsvoorstel op onderdelen de mogelijkheid lijkt te creëren dat de NPO zich (vooraf) kan bemoeien met de inhoud van het media-aanbod. Zo heeft de Raad van State in zijn advies gevraagd om een nadere regeling zodat voorafgaand toezicht wordt uitgesloten, maar heeft de regering het wetsvoorstel op dit punt niet aangepast. Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie van de regering in welk opzicht het voorliggende wetsvoorstel voorafgaand toezicht op de inhoud van het media-aanbod mogelijk maakt. Voorts ontvangen zij graag een dragende motivering hiervan.

De leden van de fractie van de PvdA merken op dat het wetsvoorstel beschrijft dat afspraken die door de NPO worden gemaakt met een buitenpartij in acht dienen te worden genomen, waar de memorie van toelichting aangeeft deze afspraken bindend zijn voor de media-instelling die het media-aanbod gaat verzorgen. Graag vernemen de leden van de PvdA-fractie van de regering in welk opzicht het voorliggende wetsvoorstel het maken van bindende afspraken met derden door de NPO mogelijk maakt. Voorts ontvangen zij graag een dragende motivering hiervan.

De criteria, de procedures en de regelingen behorende bij de sturende rol van de NPO zijn niet vastgelegd in het voorliggende wetsvoorstel, zo constateren de leden van de PvdA-fractie meer in het algemeen. Ook de invulling van het bijbehorende concessiebeleidsplan (CBP) is nog onduidelijk. Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA tegen deze achtergrond een uitvoerige analyse van de regering van de mogelijkheid tot een zorgvuldige beoordeling van de consequenties van het voorliggende wetsvoorstel. Voorts vernemen de leden van de fractie van de PvdA graag van de regering op welke wijze rechtsbescherming tegen de besluiten van de NPO geregeld is. En hoe verhoudt het voorliggende wetsvoorstel zich tot de redactionele vrijheid van media-instellingen alsmede de pluriformiteit en onafhankelijkheid van de publieke omroep als geheel, zo vragen de leden van de PvdA-fractie aan de regering. Welke waarborgen zijn er volgens de regering dat het door de NPO verzorgde aanbod pluriform en onafhankelijk zal zijn?

De leden van de fractie van de PvdA constateren dat de benoeming van de raad van bestuur van de NPO instemming behoeft van de Minister. Voorts merken zij op dat de Minister de bevoegdheid heeft de raad van toezicht te benoemen. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of dit naar haar beoordeling op gespannen voet staat met de onafhankelijkheid van de publieke omroep. Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

De Raad van State acht het noodzakelijk de NPO een grotere onafhankelijkheid te geven ten opzichte van de overheid, bijvoorbeeld door een andere wijze van benoeming van de raad van toezicht. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering of de openbare procedure en onafhankelijke benoemingscommissie hiertoe naar de mening van de regering voldoende waarborgen biedt. Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke alternatieve benoemingswijze heeft de regering voor ogen? Ook vragen de leden van de PvdA-fractie graag de aandacht van de regering voor de wijze van benoeming van de leden van de raad van toezicht van de Stichting Regionale Publieke Omroep (RPO). Hoe meent de regering voldoende waarborgen te geven voor de onafhankelijkheid van de regionale omroep? Ten slotte wijzen de leden van de fractie van de PvdA erop dat er reeds via diverse publieke kanalen geworven wordt voor leden van de raden van toezicht van de NPO en de RPO. Acht de regering het wenselijk dat op dergelijke wijze vooruit wordt gelopen op de behandeling van het voorliggende wetsvoorstel in de Eerste Kamer? Zo nee, welke consequenties verbindt zij daaraan?

De leden van de PvdA-fractie lezen in het nader rapport dat het coördineren van het verwerven, beheren en gebruiken van rechten op media-aanbod en de daaraan verbonden namen en merken valt onder het behartigen van zaken van gemeenschappelijk belang van de landelijke publieke mediadienst en de omroeporganisaties. Het gaat dus, zo valt te lezen, om het expliciteren van een bestaande taak. Mogen de leden van de PvdA-fractie hieruit concluderen dat met deze wijziging geen inbreuk wordt gedaan op het eigendomsrecht van de omroeporganisaties? En kan de regering bevestigen dat er geen sprake is van het ontnemen van de inkomstenstroom van de omroeporganisaties uit programmarechten?

De leden van de fractie van **GroenLinks** hechten een groot belang aan een goede en zorgvuldige governance binnen het publieke bestel. In de nieuwe Mediawet wordt de rol van de NPO versterkt en kan deze – als niet-zendgemachtigde – omwille van gemeenschappelijkheid en herkenbaarheid verregaande bemoeienis hebben met de inhoud van niet alleen de programmering maar ook van afzonderlijke programma's. De politiek dient daarom op verzekerde afstand van de NPO te blijven staan. Dat

verhoudt zich slecht tot de instemming die de Minister moet geven op de benoeming van de raad van bestuur van de NPO. Is het niet beter om – bij de eerst mogelijke gelegenheid – te regelen dat de politiek afstand houdt en de raad van bestuur uitsluitend wordt benoemd door de raad van toezicht? Graag horen de leden van de fractie van GroenLinks van de regering hoe zij uitvoering gaat geven aan de daartoe in de Tweede Kamer ingediende motie-Mohandis/Segers.[4]

In het verlengde daarvan wijzen de leden van de fractie van GroenLinks ook op het advies van de Raad van State over de benoeming van de raad van toezicht. Hoe borgt de regering dat de samenstelling van de raad van toezicht gevrijwaard blijft van politieke bemoeienis, anders dan in de spelregels die de wet regelt, om zodoende te blijven voldoen aan de afstand die Grondwet en EVRM vereisen? En hoe kan de regering randvoorwaarden creëren zodat de raad van toezicht ook een afspiegeling van de samenleving vormt, zodat de diversiteit van de samenleving ook op dat niveau haar weerspiegeling vindt?

Ten aanzien van het uitgangspunt van de onafhankelijkheid van de media wensen de leden van de fractie van de **ChristenUnie** een nadere uitleg van artikel 2.54, derde lid, Mediawet. Klopt het dat bij het verzorgen van media-aanbod de landelijke publieke media-instelling gebonden is aan de afspraken die door de raad van bestuur worden gemaakt met de derde? Hoe verhoudt zich dat tot de vrijheid van de landelijke publieke media-instelling? Is het gezien die vrijheid wel geoorloofd dat de NPO met derden afspraken kan maken die bindend zijn voor de media-instelling?

De leden van de fractie van de ChristenUnie stellen ook vragen bij de benoemingen van bestuurders en leden van de raad van toezicht die de Minister mag doen bij de NPO en de omringende adviesorganen, zoals het Commissariaat voor de Media. Zij vragen om een overzicht bij welke benoemingen de Minister in dit veld wettelijk een taak heeft en welke dat is. Hoe weegt de regering dit overzicht? De leden van de fractie van de ChristenUnie wijzen daarbij op de fundamentele veranderingen die het omroepbestel en in het bijzonder de NPO nu doormaakt, de verschuivingen van meer privaat naar meer publiek en de opmerkingen die de Raad van State maakt in dit opzicht over het borgen van de onafhankelijkheid. Zij vragen ook nader in te gaan op de kritiek die daarbij vanuit de omroepverenigingen te beluisteren is en hoe zich dit verhoudt tot artikel 7 Grondwet en artikel 10 EVRM.

De wetswijziging voorziet in een versobering van het Nederlandse pluriforme publieke omroepbestel, door de rol van de NPO met nadruk te veranderen. Zo krijgt de NPO invloed op de invulling en thematiek van programma's. De leden van de **PvdD**-fractie voorzien dat door deze centralisatie van de zeggenschap in de toekomst slechts de NPO en niet de acht verschillende omroepen zal bepalen hoe de programmering van de publieke omroep zal worden ingevuld. Deze leden vragen de regering hierop te reageren. De NPO, in het verleden primair een bestuursorgaan, krijgt een invloedrijke en inhoudelijke rol toebedeeld binnen het nieuwe voorstel. De leden van de PvdD-fractie baart het zorgen dat de criteria, de kaders van de werking van de NPO en het toezicht daarop niet zijn vastgelegd in deze wet. De leden vragen zich af of dit niet een volledige beleidsvrijheid voor de NPO betekent om zelf op niet objectiveerbare gronden invulling te geven aan zijn eigen nieuwe taak en werking. Kan de regering toelichten waarom deze criteria, de kaders en het toezicht op de vernieuwde NPO niet zijn opgenomen in de wetswijziging? Kan de

[4] Kamerstukken II 2015/16, 34 264, nr. 42.

regering daarnaast aangeven welke instantie toezicht zal houden op de NPO en welke toetsings- en handhavingsinstrumenten haar ten dienste staan?

De Raad van State heeft gewezen op de mogelijkheid van een verdergaande sturing door de NPO, zo constateren de leden van de **SGP**-fractie. Volgens de regering gaat het om explicitering en niet om uitbreiding. Door dat in de toelichting te noemen vindt zij het niet meer noodzakelijk het wetsvoorstel aan te passen, kennelijk omdat het daardoor onderdeel van de wetsgeschiedenis is geworden. Is dat niet een veel te simpele voorstelling van zaken? Is de regering het met de leden van de fractie van de SGP eens dat juist een dergelijke kwestie niet alleen in de toelichting dient te staan, maar onderdeel van de wet dient te zijn? Klemt dit niet te meer daar dit juist als moment wordt gekozen om de publieke mediadienst toekomstbestendig te maken?

De vragen van de Raad van State rond dit punt gaan zwaarder wegen, juist doordat de NPO de Eerste Kamer heeft benaderd met enkele punten van zorg, met name rond het thema transparantie en onafhankelijkheid. Hoe ziet de regering de constatering van de NPO dat grotere afstand nodig is tussen overheid en politiek ten opzichte van de publieke omroep? Is dit juist niet het risico waar de Raad van State op heeft gewezen? Welke taken ziet de overheid voor zich, en welke taken komen er door dit wetsvoorstel bij? Hoe wil de overheid voorkomen dat een te sterke positie van de NPO invloed heeft op de overheidstaken? Hoe wordt voorkomen dat door een centrale positie van de NPO het functioneren van de omroepen onder spanning komt te staan?

Naar de mening van de leden van de fractie van **50PLUS** begeeft de politiek zich te veel op het pad van de ongewenste bemoeienis. Dat gebeurt direct (amusement) of indirect (bij voorbeeld sportevenementen). Hierdoor wordt de onafhankelijkheid van de publieke omroep aangetast. Naar de mening van dit lid werd de NOS, die altijd de wedstrijden van de Champions League (en daarvoor de Europa Cup 1) had uitgezonden, min of meer gedwongen niet meer mee te bieden bij een nieuw contract. Officieel vanwege bezuinigingen, maar ook doordat er een politiek klimaat werd geschapen waarin de publieke omroep niet mocht meedoen omdat de commerciële omroep al interesse had getoond. Deelt de regering deze opvatting?

Kan de regering de leden van de 50PLUS-fractie vertellen wat de stand van zaken is wat betreft de benoeming van de leden van de raad van toezicht? Wordt er rekening gehouden met de politieke kleur van de leden?

De NPO zal gelden als een ZBO, zijn raad van toezicht, met een brede opdracht, wordt via een vastgelegde procedure benoemd op basis van een voordracht van de Minister, de benoeming van de raad van bestuur behoeft instemming van de Minister. Kan de regering voor het lid van de **OSF**-fractie duidelijk maken dat dan de NPO zodanig onafhankelijk is van de regering dat haar verreikende invloed op het publieke programma-aanbod niet in strijd komt met artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 van het EVRM?

6. Nieuwe verhoudingen in het bestel

Er is in de Tweede Kamer en daarbuiten ruim gediscussieerd over verantwoording van de inzet van publieke middelen voor de publieke omroep, zo hebben de leden van de **VVD**-fractie geconstateerd. De discussie spitst zich toe op de vraag of de NPO per individuele program-

matitel de kosten openbaar moet maken. Dat zou een politieke discussie over de inhoudelijke keuzes van de NPO en de omroepen kunnen aanwakkeren. De regering stelt echter dat door de openbaarheid van de kosten per programmatitel slechts transparantie ontstaat en er nimmer politiek debat over de kosten en de keuzes die daarachter liggen op individuele programmatitel zal ontstaan. De leden van de VVD-fractie willen de regering graag vragen of zij kan aangeven waarom zij verwacht dat de transparantie over de precieze kosten per individuele titel niet zal leiden tot een politieke discussies over de gemaakte keuzes.

De NPO krijgt als taak de publieksbetrokkenheid te vergroten, zo lezen de leden van de **CDA**-fractie. Op grond van welke feiten denkt de regering dat de NPO hiervoor beter zou zijn toegerust dan de huidige omroepverenigingen met miljoenen leden?

Waar ledenraden van media-instellingen hun sturende functie beperkt zien als gevolg van de voorgestelde invloed van de NPO op de vorm en inhoud van de programmering, is het de leden van de **PvdA**-fractie niet duidelijk op welke manier de regering meent met het voorliggende wetsvoorstel aan publieksbetrokkenheid invulling te geven. Graag ontvangen zij een uitvoerige toelichting op dit belangrijke punt.

Publieksbetrokkenheid is een belangrijke voorwaarde van de wijziging van deze wet. Op dit moment bestaat de publieksbetrokkenheid van de publieke omroep via de diverse omroepen, die gezamenlijk bijna 3,5 miljoen leden hebben. Doordat de NPO, in de nu voorgestelde wijziging van de mediawet, ook invloed krijgt op vorm en inhoud van de programmering verliezen deze ledenraden hun sturende functie, zo constateren de leden van de **PvdD**-fractie. De betrokkenheid van de omroepleden verdwijnt hiermee, terwijl er (nog) geen alternatief voorhanden is. Wat zijn de consequenties van deze wetswijziging voor de ledenraden? Welke invloed wordt ervan verwacht op ledenbinding, welk onderzoek heeft daarnaar plaatsgevonden? Wanneer de publieke omroepen geen gelegenheid meer hebben leden te werven en/of aan zich te binden door hun verschraalde betrokkenheid, dan is de facto sprake van de voorbereiding van een sterfhuisconstructie voor de ledenomroepen, zonder dat duidelijk wordt op welke andere wijze publieksbetrokkenheid gerealiseerd of nagestreefd wordt. Is de regering bereid duidelijk inzicht te verschaffen of en op welke wijze publieksbetrokkenheid op omroepniveau zal worden nagestreefd en gestimuleerd?

De grote druk vanuit bepaalde politieke hoek om de exacte kosten van contracten en programma's bekend te maken, verzwakt de concurrentiepositie van de publieke omroep, zo meent het lid van de **50PLUS**-fractie. Kan de regering voorbeelden geven of dit in andere West-Europese landen wel gebeurt? Hoe legt bijvoorbeeld de BBC verantwoording af en is dat anders dan in Nederland? Is een verantwoording naar genre (domein) niet voldoende?

7. Meer samenwerking in en met de regio

Voor de regionale omroepen wordt in het voorliggende wetsvoorstel uitgegaan van een bestuurlijke reorganisatie, het samenvoegen van activiteiten en een bundeling van *backoffices* en het vergroten van de samenwerking met de landelijke omroep door aanvullende afspraken met de NPO en het vergroten van de samenwerking binnen de regio zowel met de lokale omroep als met regionale (media)partners, zo lezen de leden van de **VVD**-fractie. Onderdeel van de versterking van de bestuurlijke slagvaardigheid is de wens van de regering om te komen tot één gezamenlijke begrotings- en verantwoordingscyclus en één concessie

voor de regionale omroep, gebaseerd op een gezamenlijk concessiebeleidsplan. Om de doelstelling te bereiken kiest de regering voor een gefaseerde aanpak. De eerste fase is uitgewerkt in dit wetsvoorstel: het oprichten van een nieuwe wettelijke bestuursorganisatie voor de regionale omroepen, de Stichting Regionale Publieke Omroep (RPO), per 1 januari 2016. De tweede fase wordt uitgewerkt in een volgend wetsvoorstel, waarin ook concrete invulling en de herinrichting van de sector zullen vallen, per 1 januari 2017. De wijze van bekostiging is in de afgelopen periode flink gewijzigd. Na de fiscalisering van de omroepbijdragen in 2000 werd er achtereenvolgens duaal gefinancierd door zowel de provincies als het Rijk (tot en met 2005), geheel door de provincies (2006–2013) en vanaf 2014 weer geheel centraal door het Rijk.

De leden van de VVD-fractie willen graag weten of het de provincies in de toekomst vrijstaat om de «eigen» provinciale omroep extra financiële middelen toe te kennen, of dat alle inkomsten via de RPO ontvangen moeten worden en door het bestuur van de RPO zonder oormerk moeten worden verdeeld over alle provinciale omroepen. Deze leden willen verder graag weten of de samenwerking tussen verschillende regionale (media)partners ook de samenwerking tussen een privaat uitgegeven krant en een regionale publieke omroep mag zijn.

Met het oog op de positie van de regionale omroepen vragen de leden van de **CDA**-fractie garanties of er per provincie minimaal één aanbodkanaal komt. En is er daarbij ook sprake van een eigenstandige financieringsvorm per regionale omroep? Welke vorderingen kan de regering tonen naar aanleiding van de aangenomen motie van de leden van de Tweede Kamer Heerma en Segers inzake de bijzondere positie van Omrop Fryslân?[5]

Meerdere provinciebesturen hebben de leden van deze fractie duidelijk gemaakt dat ze hechten aan een «eigen», herkenbare regionale omroep. Is de regering bereid deze provinciebesturen en betreffende regionale omroepen tegemoet te komen als om een zelfstandige bestuurlijke entiteit wordt verzocht? Zo ja, onder welke voorwaarden? Voorts hebben deze leden signalen gekregen dat de publiek-private samenwerking tussen regionale omroep en andere media onder druk kan komen te staan door de voorstellen, voortvloeiend uit de voorliggende wetswijziging. Het gaat daarbij om het zoveel als mogelijk garanderen van een media-aanbod per provincie. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd of deze zorg wordt gedeeld. Wordt overigens de publiek-private samenwerking (omroep en pers) door de regering nog steeds onderschreven en zet de voorliggende wetswijziging de mogelijkheden niet onder druk?

De leden van de **SP**-fractie vragen de regering om een toelichting op de positie van Omrop Fryslân onder het wetsvoorstel.

De leden van de fractie van de **PvdA** merken op dat de regering voornemens is om meer samenwerking binnen én met de regio te stimuleren. Zij merken op dat het wetsvoorstel dat specifiek gaat over de verdere inrichting en organisatie van de regionale omroep naar verwachting in het voorjaar de Kamer zal bereiken. Anticiperend daarop maken deze leden reeds nu al graag gebruik van de gelegenheid de regering hierover enkele vragen te stellen. In zijn rapport «Toekomst publieke omroep: inhoud en makers centraal» uit de Raad voor Cultuur zorgen betreffende de toestand van de regionale journalistiek, zo lezen de leden van de PvdA-fractie. De regionale kranten zijn inmiddels bijna helemaal overgenomen en van de regionale omroepen wordt verwacht

[5] Kamerstukken II 2015/16, 34 264, nr. 34.

dat ze 17 miljoen euro bezuinigen. Tegelijkertijd worden allerhande bevoegdheden gedecentraliseerd. Waarom acht de regering het wenselijk om binnen die context een centralisering van de regionale journalistiek door te voeren? Hoe ziet de regering voorts de rol van de regionale journalistiek in het systeem van «checks & balances»? En hoe meent de regering de regionale journalistiek te kunnen faciliteren in het vervullen van die belangrijke rol in een goed functionerende democratie?

Binnen de context van de bezuinigingen bespeuren de leden van de PvdA-fractie initiatieven om vernieuwingen door te voeren. Hoe meent de regering deze zoektocht naar verbetering te kunnen koesteren? Hoe faciliteert de regering de initiatieven van onderop? De demografische bewegingen vinden plaats van platteland naar stad, en van buiten naar binnen de Randstad, zo constateren de leden van de PvdA-fractie. Hoe past deze ontwikkeling naar de beoordeling van de regering binnen het nieuwe stelsel van centraal financieren en besturen? Hoe faciliteert de regering bijzondere aandacht voor de gebieden die leegstromen? Ten slotte vragen de leden van de PvdA-fractie graag aandacht voor het feit dat de structuurwijzigingen met betrekking tot de regionale omroep in twee fasen behandeld worden; via het voorliggende wetsvoorstel en via een nadere inkleuring van de governance later. De leden van de PvdA-fractie constateren dat dit het risico met zich meebrengt dat de autonomie van de regionale omroepen nu uit handen wordt genomen, maar dat deze organisaties buitenspel zouden kunnen komen te staan bij de vorm en timing van de verdere inkleuring. Hoe meent de regering dit risico weg te nemen?

De Mediawet regelt de landelijke en de regionale publieke omroep. De leden van de fractie van **GroenLinks** maken zich ook zorgen over de ontwikkeling van het lokale medialandschap. Veel lokale kranten zijn verdwenen. In veel plaatsen is de lokale omroep de enige informatiebron voor lokaal nieuws over bijvoorbeeld de lokale democratie. Naast dat lokale overheden hierin een verantwoordelijkheid hebben, vinden de leden van de fractie van GroenLinks dat het Rijk ook een stelselverantwoordelijkheid heeft voor het gehele publieke omroepdomein. Deelt de regering die opvatting en hoe gaat zij daar op het gebied van de lokale omroepen verder vorm aan geven?

Ten aanzien van de effecten voor de regionale omroepen zien de leden van de fractie van de **ChristenUnie** uit naar de verdere uitwerking van de plannen die de regering op dit punt heeft. Zij onderstrepen het belang van goede gedegen journalistiek op lokaal en regionaal niveau, zodat zaken ook regionaal en lokaal onderzocht kunnen worden, er een democratische waakhond is en burgers geïnformeerd blijven over de situatie ter plekke. Zij vragen de regering te laten zien hoe deze functie geborgd zal worden in het licht van de aangenomen moties op dit punt in de Tweede Kamer. Deze leden vragen met betrekking tot Omrop Fryslân hoe de bevindingen van de commissie-Hoekstra zullen worden betrokken in toekomstige regelgeving en financiering.

Voor de regionale publieke omroep wordt een nieuwe Stichting RPO in het leven geroepen. Concessie, concessiebeleidsplan en begrotings- en verantwoordingscyclus komen bij de RPO te berusten. In de memorie van toelichting schrijft de regering hierover: «Dit vereenvoudigt de aansturing van de huidige dertien zelfstandige regionale omroepen vanuit het Rijk en het toezicht (...) door het Commissariaat». Het lid van de **OSF**-fractie heeft naar aanleiding van het voorgaande een aantal vragen.

Betekent de gekozen opzet dat de regering van mening is dat er een eenvormig systeem van regionale omroepen moet zijn, ingekaderd door één algemeen geldend concessiebeleidsplan, maar ook met beschikbaarstelling van studio's en alle andere materiële en personele voorzieningen door de RPO aan de in de regio's opererende omroeporganisaties? In hoeverre zal in de gekozen opzet sprake zijn van eigen personeelsbeleid bij de regionale omroepen? Wordt het in de gekozen opzet mogelijk om de provincies niet alleen via een programmaraad maar ook door financiële deelname en invloed op de voor «hun» omroep gekozen materiële uitgangspunten en mogelijkheden mee te laten spreken, of blijft dit volledig uniform geregeld en in handen van de «aansturing vanuit het Rijk»? Als de regering enerzijds nadruk legt op de verantwoordelijkheid van de regionale omroepen voor specifiek regionaal media-aanbod, «met behoud van de specifieke eigen regionale identiteit en cultuur», en anderzijds ook op «een wettelijk orgaan dat daadkrachtig centraal besluiten kan nemen» en «meer gezamenlijk beleid in de vorm van een wettelijk concessiebeleidsplan», kan dan het «gezamenlijke beleid» ook een bedreiging gaan vormen voor het specifiek regionale in het media-aanbod?

In de brief van 7 september 2015 van de Staatssecretaris van OCW aan de Tweede Kamer wordt de positie van Omrop Fryslân afzonderlijk aan de orde gesteld.[6] Is de conclusie juist dat uit het in die brief gestelde volgt dat deze regionale omroep aan een andere en mogelijk bredere taakstelling moet voldoen dan andere regionale omroepen? Is de regering van mening dat dergelijke verschillen een plaats moeten krijgen in het concessiebeleidsplan of zal dat op een andere manier geborgd moeten worden? Is de regering ook van mening dat, waar het Rijk op grond van internationale verdragen en wetgeving verantwoordelijkheid draagt voor de Friese taal, maar op basis van de Bestuursafspraak Friese taal en cultuur de praktische invulling daarvan aan de provincie Fryslân is opgedragen, het voor de hand ligt dat de Friestalige omroep ook ten minste mede door de provincie Fryslân moet worden gedragen? Zal dat ook als consequentie moeten hebben dat de verhouding met de RPO op een aparte wijze vorm gegeven moet worden? Is de regering van mening dat daarbij de aanbevelingen van de Commissie Borging Friese Taal in de Media (Hoekstra II) een rol dienen te spelen? Is de regering zich bewust van het feit dat een dergelijke gedeelde verantwoordelijkheid ook bestaat ten aanzien van de Fryske Akademy, mede gesubsidieerd door de provincie en als Stichting gelieerd aan de KNAW?

8. Overig

Per amendement[7] is in de Tweede Kamer aangenomen dat het Commissariaat voor de Media als onafhankelijke externe toezichthouder toe zal zien op de procesafspraken en de criteria die de NPO opstelt bij de invulling van de nieuwe bevoegdheden van de raad van bestuur van de NPO. De leden van de **VVD-**fractie vragen de regering hoe zij deze nieuwe taak voor het Commissariaat van de Media voor zich ziet.

Steeds meer willen mensen op een door henzelf bepaald moment kiezen welke programma's ze willen kijken. Veelal worden programma's gezocht onder de term «uitzending gemist» o.i.d. De NPO kan soms maar voor een beperkte tijd de mogelijkheid geven om programma's terug te kijken, omdat de rechthebbenden langer terugkijken niet toestaan. De leden van de VVD-fractie willen graag van de regering weten of het niet vreemd is dat programma's die met publiek geld betaald zijn slechts tijdelijk door

---

[6] Kamerstukken II 2014/15, 32 827, nr. 78.
[7] Kamerstukken II 2015/16, 34 264, nr. 16.

dat het publiek teruggekeken kunnen worden, omdat de rechthebbenden daar geen toestemming voor geven. De leden van de VVD-fractie vragen de regering of de voorliggende wet ook dit punt afdoende regelt en er wettelijk geen tijdsbegrenzing meer kan zitten aan de mogelijkheid tot terugkijken van met publiek geld gemaakte programma's.

Bij nieuwe openbaarmaking moet men momenteel opnieuw rechten betalen, zo constateren de leden van de **SP**-fractie. Wanneer internet reclamevrij is, is er wel sprake van een nieuwe openbaarmaking, maar daar wordt dan geen geld aan verdiend. Op internet zou dus publicatie onder «creative commons» kunnen worden gedaan. Dan zijn we ook al die beperkingen kwijt. Gezien het feit dat de reclame op internet weinig oplevert, zou men deze programma's reclamevrij kunnen uitzenden. Wil de regering hiernaar kijken?

Ten aanzien van de rechten op media-aanbod vragen de leden van de fractie van de **ChristenUnie** of het wetsvoorstel een verandering betekent ten opzichte van het huidige eigendomsrecht van de omroepverenigingen. Zo ja, welke veranderingen zijn dit?

De leden van de **PvdD**-fractie vragen de regering op welke wijze de artistieke en journalistieke vrijheid van programmamakers in dit wetsvoorstel is gewaarborgd.

Kan de regering voor de leden van de **50PLUS**-fractie de historische ontwikkeling van het Commissariaat voor de Media nog eens schetsen? Wat was bij de instelling van dit commissariaat de taakstelling en hoe wordt deze in de nieuwe wetgeving gewijzigd? Is het beeld juist dat er een verschuiving optreedt van een controlerende taak naar een tevens dirigerende functie? Doet dat niet vrezen voor een situatie waarin er twee kapiteins aan dek zijn?

Wat beoogt de regering precies met het wijzigingsvoorstel aangaande artikel 2.55 Mediawet 2008 (artikel I onderdeel R van het onderhavige wetsvoorstel)? In hoeverre kunnen hierdoor de rechten van omroepverenigingen op aangekochte of geproduceerde programma's worden beperkt dan wel afgenomen en in hoeverre kan dit eventuele opbrengsten van rechten voor de omroepverenigingen beperken? Het lid van de **OSF**-fractie krijgt graag een toelichting van de regering.

9. Financiën

De verplichte omroepbijdrage (kijk- en luistergeld) is afgeschaft. De invoering ervan was destijds bedoeld om de publieke omroep te vrijwaren van algemene rijks-bezuinigingen, zo brengen de leden van de **50PLUS**-fractie in herinnering. Kan aangegeven worden dat indien de omroepbijdrage gehandhaafd en jaarlijks geïndexeerd was, welk bedrag dan nu de publieke omroep tot zijn beschikking zou hebben en hoe zich dat verhoudt tot de huidige bedragen?

De regering verwoordt in de memorie van toelichting dat de publieke omroep veel geld overhoudt door het niet uitzenden van de Champions League. De vraag is of dit onderbouwd kan worden. Op de 20 of meer avonden dat deze wedstrijden werden uitgezonden, waren er hoge reclame-inkomsten. Nu moet op deze avonden vervangende programmering worden uitgezonden, zijn de kijkcijfers zeer beduidend lager en daarmee evenredig de reclame-inkomsten. Indien men over een geheel seizoen deze balans opmaakt, klopt dan het beeld dat de publieke omroep «veel geld overhoudt»?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de reactie van de regering – bij voorkeur zo spoedig mogelijk – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Vries-Leggedoor

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman